

Твір читається дуже легко, адже мова авторки проста, невимушена та досить зрозуміла для пересічної особи молодого віку. Вся реальність, всі події, які переживає героїня проходять через якусь іронічну призму та набувають іронічного забарвлення.

Отже, маємо у сучасному українському письменстві цікаві та самобутні художні тексти молодої письменниці про психологію сучасника із глибинною аналітикою душевних дисгармонійних процесів, процесу глибинного самоусвідомлення та самопізнання, із прагненням подолати стереотипність загального мислення й вибудувати цілісну особистість в різних соціально-психологічних та культурно-історичних площинах.

Список використаної літератури:

1. Жила С.О., Лілік О.О. Художній світ сучасної української літератури: навч. посібник. Чернігів : Десна Поліграф, 2017. 372с.
2. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ : Критика, 2005. 263 с.
3. Філоненко С. О. Концепція особистості жінки в українській жіночій прозі 90-х років ХХ століття: Монографія. Київ, Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. 156 с.
4. Чайківська Я. Феномен жіночого авторства. URL: <http://www.ukrlit.vn.ua/article1/1519.html>.
5. Сняданко Н. Колекція пристрастей, або пригоди молодої українки. Харків: Фоліо, 2004. С. 287.

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Вертипорох О. В.

М. Качур

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

«ЗОРОВА» ПОЕЗІЯ ЯК СЕГМЕНТ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІРИКИ: ФОРМАЛЬНІ ПОШУКИ Й ТЕМАТИЧНЕ БАГАТСТВО

«Зорова» поезія в українській літературі найяскравіше представлена трьома етапами: епоха бароко дала найповніше розвинену жанрову палітру візуальних віршів; 20-ті роки ХХ ст. з його авангардними експериментами принесли поезомалярство футуристів; певною мірою 60-ті, а впевненіше 80-ті та 90-ті роки ХХ ст. явили сучасний варіант зорової поезії. Природно, що етапи розвитку зорової поезії різняться. Так, барокове мистецтво часто характеризують як просякнуте духовністю, занурене у сферу релігії. Сучасна «зорова» поезія тлумачиться більш широко: у ній помічають як тілесні мотиви, так і духовні, лише духовність дещо відрізняється від барокової – це не релігія, а мораль у широкому розумінні.

Сьогодні на теоретичному рівні найбільше публікацій про українську візуальну поезію підготував М. Сорока[5]. До аналізу сучасної зорової поезії вдавались також у своїх розвідках В. Мельник [2], Т. Назаренко [3], В. Поліщук[4] та інші.

На нашу думку, в сучасних поетів-візуалістів форма залишається на межі гри, але крізь неї просвічується світ серйозних почуттів. Іронія, гротеск, експериментаторство – це засоби пізнання дійсності. Для того, щоб пізнати дійсність, її слід подолати, шляхом вивільнення енергії слова. Візуальна поезія – не гра задля гри і не сліпе наслідування досягнень попередніх епох. Словесний і зоровий компоненти одночасно виконують у таких творах семантичну та естетичну функцію, доповнюючи один одного.

Поети-візуалісти другої половини ХХ – початку ХХІ століття виробляють принципово інше розуміння мови та зорового образу як засобів передачі поетичного повідомлення. Із зоровим навантаженням новий спосіб, навіть без знаків пунктуації та синтаксичних норм, цілком здатний до передачі ліричного повідомлення, звичайно, за умови зміни природи самого ліризму та засобів його відтворення. Відсутність синтаксичних зв'язків компенсують зорові якості текстів, які виступають як змісто-формотворчі компоненти. Деякі письменники відстоюють навіть право поезії користуватися нелінгвістичними знаками: нотними, математичними, емблемами, печатками, геометричними фігурами, таблицями тощо.

Вражає у творчості сучасних поетів-візуалістів і те, що вони майстерно володіють не лише творенням словесного зоро-, а й музико- образу, часто поєднуючи їх в одне ціле. Тож у

їхній творчості зустрічаємо безліч акровіршів, моновіршів, паліндромів, власне фігурних віршів, анаграм, таврограм, бранхіколонів, а також низку стилістичних і поетичних рис, які притаманні бароко: трагічне світовідчуття, настрої песимізму та розчарування, синтез християнських та язичницьких елементів, як алегоричність, символізм, емблематизм. Їх цікавить не стільки зрима, зовнішня, реальна сторона речей, а відшукування духовної їхньої сутності.

Варто поглянути на найпоказовіші твори, не розмежовуючи материкових і діаспорних авторів, та на специфіку деяких авторів, яку досліджує І. Лучук [1].

Так, ЯрсБалан у деяких творах використовує ремінісценції з Михайля Семенка, з його поезомалярства, культивує «вишивані вірші» (розташування літер в яких нагадують вишивку), робить вірші-лабіринти за бароковим зразком, деколи зводить до мінімуму літерний елемент (використання лише знака м'якшення Ь у творі «Тиха ніч»). Зіновій Бережан композицію «Акорд» будує на словесній грі з параномастичними ефектами, коли стилістично використовуються подібні за вимовою слова. Володимир Чупринін(під псевдонімом Волхв Слововежа) використовує стилізацію під давньоукраїнське письмо, залучаючи деколи паліндромні вирішення. Тетяна Чуприніна використовує індоєвропейську світоглядну символіку, по-паліндромному симетрично. БрайєнДедора у творі «він ворухнувся», що складається з дев'яти шпальт, подає той сам текст кельтською та українською мовами, потім обидва стовпчики наближаються один до одного, зливаються, внаслідок чого виникає англійський варіант цього тексту, який відштовхує кельтський та український варіанти на маргінес. Юрко Гудзь у своїх «сілентивних» віршах (в яких значну роль відіграють коми, крапки, дво- і трикрапки, апострофи тощо, що позначають паузи) використовує слова з елементами зауму, стилізовані під дитячу мову. Назар Гончар у своїх візуальних віршах використовує різні виражальні засоби, зокрема розбиває слова на частинки, наче при трясінні («Автопортрет в автобусі»), застосовує паліндрому та нотний ряд. Любомир Госейко у вірш «Ейфелева вежа» (що візуально нагадує візитівку Парижу) вніс ремінісценцію зі «Слова о полку Ігоревім». Іван Іов використовує цілу палітру візуальних виражальних засобів, «Баладу про пісковий годинник» вирішує у формі клеписдри, вірш «Метелик» і має форму метелика, а «Різдвяна вірша» має форму ялинки, у творі «Народження, можливо, геніяльного вірша» всі рядки позакреслювані. Микола Холодний у творі «Формула шлюбної ночі (Симфонія)» наводить хімічні формули тестостерону й естрогену, а теж одного літра алкоголю, поділеного між чоловіком і жінкою (кумедно, що цензори з КДБ сприйняли цей твір як шифрограму до ЦРУ та підшили до кримінальної справи автора). Мирослав Король комбінує слова, літери, цифри, малюнки своїх творах, є в нього й візуально вирішений цикл «Вірші про вірші», який розкриває деякі секрети мистецтва поетичного. Микола Луговик культивує фігурні вірші, зокрема вірш «На спомин з дня 500-ліття Січі» будує у формі січового куреня, вірш «Пам'яті Джона Леннона» подає у формі окулярів і гітари, композиція «Орфей і Евридика» є двома силуетами, складеними з літер відповідних імен. Віктор Мельник експериментує з сонетами: «Сонет навстоячки» читається по рядках знизу вгору, «Повішений сонет» читається по рядках зверху вниз, «Сонеторт» подано у формі торта; пародіює візуальні вірші М. Мірошниченка, М. Луговика, М. Сороки, Н. Неждани, а також самого себе. Микола Мірошниченко має графічно вирішені паліндроми, фігурні вірші, зокрема вірш «Фонтан» (в якому обігруєтьсякаліграма Г. Аполлінера «Зарізана голубка і водограй»), вірш «Фенікс-птаха із земель Рустих (тобто Київської Русі)» у формі птаха, вірш «Портрет забутої жінки» у формі порожньої рами тощо, а також «переклади» зоропоезії: з німецької (РайнгардДьоль), азербайджанської (Аббас АбдуллаГаджаногли), узбецької (АтааллахМахмуд-іХусайніАтаї). Анатолій Мойсієнко представлений візуальними паліндромами у графіці ВолхваСлововежі й власною шахопоезією. Неда Неждана вірш «Пісковий годинник» подає у формі клеписдри. Роман Садловський представлений візуальним паліндромом, віршем «Ніколи вже не бігтимеш» і поезією в прозі «Два вікна» (розбитою на дев'ятнадцять шпальт). Микола Сарма-Соколовський вірш «Дзвін Івана Мазепи» вирішує у формі дзвона, вірш «Вітряк» – у формі вітряка ж, вірш «Кобзарям Коліївщини» – у формі надмогильного хреста, вірш «Найсердечніше серце» – у формі серця. Микола Сорока обігрує слово Україна в

«Політичному циклі», komponує вірші у формі сходів, жіночих грудей, чайної чашки тощо, використовує ремінісценції з М. Семенка. Юрій Зморочич показує слова і фрази наче в кімнаті сміху у викривлених дзеркалах[1].

Приблизно так представлена українська візуальна поезія на сторінках антології Тетяни Назаренко «Поезографія». Це є наразі найоб'єктивніша панорама в цій галузі.

Як бачимо, візуальна поезія в рамках української літератури багата на здобутки і при тому має відкриті широкі перспективи. Можемо констатувати, що мистецтво візуальної поезії є оригінальною складовою мистецтва поетичного загалом. Сучасна візуальна поезія справляє сильний естетичний вплив на людські відчуття й робить більш інтенсивний імпульс для створення відповідного художнього образу.

Список використаної літератури:

1. Лучук І. Українська візуальна поезія. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Luchuk_Ivan%20.pdf. (дата звернення: 4.03.2019).
2. Мельник В. Катехізис візуала. Вийшла антологія сучасної української зорової поезії. URL: <http://www.umoloda.kiev.ua/regions/66/164/0/23659/>. (дата звернення: 22.02.2019).
3. Назаренко Т. Поезографія: сучасна зорова поезія українською мовою. Київ, 2005. 204 с.
4. Поліщук В. Про Олексія Софієнка та його поетичне слово (передмова). Софієнко О. *Снівуча кров*. Черкаси: Вертикаль, 2013. С. 3–16.
5. Сорока М. Зорова поезія в сучасній українській літературі. *Слово і Час*. 1994. № 4/5. С. 71–76.
6. Шинкарук С. «ЗОРРО» української поезії, або Поезозмалярство Миколи Луговика. URL: <http://maysterni.com/publication.php?id=24414>. (дата звернення: 21.02.2019).

Науковий керівник: д. філол. н., професор В. Т. Поліщук

І. В. Козловець

Коростишівський педагогічний коледж імені І. Я. Франка

ТЕАТР ЯК ХУДОЖНІЙ ФЕНОМЕН В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАТИВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА СЛОВА

Нова українська школа потребує нового вчителя, який може стати агентом змін. Сьогодні змінилися вимоги і до вчителя, і до учня. Становлення і розвиток суспільства породжує гостру необхідність в педагогах, що володіють високою професійною компетентністю, чого можна досягнути лише шляхом інтегрування суміжних дисциплін. Комплексне застосування знань із різних предметів – це закономірність сучасного життя, важлива умова сучасної науки і розвитку цивілізації в цілому.

Інтегрування в сучасній освіті – це не лише дієвий засіб структурування змісту й систематизації навчального процесу в органічних зв'язках, а й здатність поєднати ціннісні орієнтації різних наук.

Театральне мистецтво як і будь-яке інше в своїй основі, здавна виявляло дві протилежні тенденції: з одного боку до диференціації, з іншого – до інтеграції [1, 279].

Сценічне мистецтво висловлюється як в просторі, так і в часі, тому художньо-естетичний фактор єднання можна простежити в поєднанні із рядом суміжних дисциплін: літературою, музикою, народознавством, історією, етнографією, фольклором і навіть релігієзнавством.

Отож, простежимо роль інтеграційної складової при вивченні дисципліни «Основи сценічного та екранного мистецтва» у поєднанні з українською літературою в аспекті компаративістики.

Порівняльне літературознавство визнає факт, що цим мистецтвам, незважаючи на різницю їхніх засобів і техніки, властива схожість і що існують не тільки паралелі, породжувані загальним духом різних епох, а й часто прямі впливи одного мистецтва на інше.

Зауважимо, що література – це словесне мистецтво, але його художня мова не вичерпується вербальним рівнем, його зміст виражається словесними засобами, але не зводиться до словесного вираження. Мистецтва різняться своїм «будівельним матеріалом», але в кожному епоху вони створюють ансамбль, якому властива спільна векторність руху, спільні закономірності й інтенції на естетико-художньому рівні [2, 29].